

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ YARATICI DÜŞÜNME BECERİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF SOCIAL STUDY TEACHER CANDIDATE'S OPINIONS ON
CREATIVE THINKING SKILLS

Emine KÜÇÜK

Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat
Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve
Sosyal Bilimler Bölümü, Sosyal Bilgiler
Eğitimi Anabilim Dalı,
Elazığ/Türkiye.
Master Student, Fırat University, Faculty
of Education, Department of Turkish and
Social Studies Education, Department of
Social Studies Teaching,
Elazığ/Türkiye.
emineyigitkucuk@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7854-6754

Çiğdem KAN

Doç. Dr. Fırat Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler
Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi anabilim
Dalı, Elazığ/Türkiye.
Assoc. Prof. Fırat University, Faculty of
Education, Department of Turkish and
Social Studies Education, Department of
Social Studies Teaching,
Elazığ/Türkiye.
ckan@firat.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-8513-7740

Makale bilgisi | Article Information

DOI: 10.47994/usbad.1090759

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 20.03.2022

Kabul Tarihi / Date Accepted: 26.01.2023

Yayın Tarihi / Date Published: 20.04.2023

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Nisan / April

Bu Makaleye Atıf İçin / To Cite This Article: Küçük, E. & Kan, Ç. (2023). Sosyal
Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin
İncelenmesi. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi* 5(11), 167-194.

İntihal: Bu makale intihal.net yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by intihal.net. No plagiarism detected.

İletişim: Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbad>
mail: usbaddergi@gmail.com

Öz: Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerinin belirlenmesi ve ortaya çıkan sonuçların çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Tarama modelinin kullanıldığı bu araştırma, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümünde öğrenim gören toplam 190 öğrenciden elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanmıştır. Araştırmanın verileri, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bazı kişisel özelliklerini tespit etmek için hazırlanan kişisel bilgi formu ile yaratıcı düşünme düzeylerini saptamak için yaratıcılık ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler, SPSS 22.0 istatistik paket program aracılığıyla değerlendirilmiş ve çözümlenmeleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerileri ile sınıf seviyesi, cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, ailenin aylık geliri gibi değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Ancak okul öncesi eğitim alma, kültürel etkinliklere katılma, spor yapma, eğlence programları, belgesel, dizi film izleme ve ailede müzikle ilgilenenlerin varlığı değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Düşünme, Yaratıcı Düşünme, Yaratıcı Düşünme Becerisi

Abstract: The aim of this study is to determine the creative thinking skills of social studies teacher candidates and to examine the results in terms of various variables. This research, in which the scanning model was used, was prepared in line with the data obtained from a total of 190 students studying in the Department of Social Studies Education, Fırat University, Faculty of Education, in the 2019-2020 academic year. The data of the study were obtained by using the personal information form prepared to determine some personal characteristics of social studies teacher candidates and the creativity scale to determine their creative thinking levels. The obtained data were evaluated and analyzed using the SPSS 22.0 statistical package program. As a result of the research, the creative thinking skills of the social studies teacher candidates and their grade level, gender, parental education level, monthly income of the family, watching a discussion program, information It was determined that there was no significant relationship between variables such as watching the competition, solving puzzles, and frequency of reading newspapers and books. However, a significant difference was found in terms of taking pre-school education, participating in cultural activities, doing sports, watching entertainment programs, watching documentaries and TV series, and the presence of those interested in music in the family.

Key Words: Social Studies, Thinking, Creative Thinking, Creative Thinking Skill

1. GİRİŞ

Eğitimin hedefi; düşünen, yenilikler tasarlayabilen ve bu özelliklerin yanı sıra üreten ve girişimde bulunan bireyler yetiştirmektir. Eğitimin önemli amaçlarından biri de öğrencinin yaratıcı düşünme gücünü ortaya çıkararak, onun bu gücünü geliştirmektir. Yaratıcı düşünme, bireylerin olaylara ve olgulara karşı merak duymaları şeklinde gelişir. Bahsedilen duygular öğrenilmiş davranışlar değildir. Bundan dolayı, yaratıcı düşünme kavramını çocuklarda gözlemlemek çok daha kolay olmaktadır (Özden, 1997: 107-119). Yaratıcı düşünme üzerine birçok tanım yapılmıştır. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

Atlı (2019: 85) yaratıcılığı problemlere, bilgi eksikliğine veya mevcut olmayan durumlara karşı orijinal çözümler bulma olarak tanımlanmıştır. Üstündağ (2009: 5) yaratıcı düşünmeyi; "bilişsel ve devinışsel olgular karşısında gerekli olan davranışı ve beceriyi ortaya koymaktır" şeklinde tanımlamaktadır.

Günümüzde eğitim sisteminin, eksik kaldığı konulardan bir tanesi de yaratıcı düşünme becerisine sahip öğrenciler yetiştirmektir. Sistemde yer alan bu eksikliği

telafi etmede, sosyal bilgiler dersi oldukça önemlidir. Sosyal bilgiler, bireyin içerisinde bulunduğu toplumda uyumlu bir şekilde yaşaması için olması gereken konuları temel alır (Erden, 1996: 4-5).

Sosyal bilgiler dersinin, birçok hedefi vardır. Bu hedefler arasında yaratıcı düşünmeye sahip öğrenciler yetiştirmekte temel hedeflerinden biridir. Sosyal bilgiler dersi, öğrenciye ezber yapma ve öğretmenin anlattıklarının yanı sıra, öğrencinin problem çözmesine, girişimci olmasına ve etkin bir birey olarak gelişmesine olanak sağlamaktadır. Sosyal bilgiler dersinin bu hedefleri göz önüne alındığında, bu ders "yaratıcı düşünme" ile birlikte öğretilmesi kaçınılmazdır. Yaratıcı düşünme becerisinin sosyal bilgiler programına uyarlanması gerekliliğiyle sosyal bilgiler öğretim programı yenilenmiştir. 2005 sosyal bilgiler eğitim programında "yaratıcı düşünme" olarak ifade edilen beceri 2018 sosyal bilgiler programında "yenilikçi düşünme" olarak ifade edilmiştir (Çelikkaya vd., 2019: 136-137).

Alan yazın incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerisini içeren çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı görülür. Ancak okulöncesi öğrenciler, ilkökul öğrencileri, diğer branşlarda yer alan öğretmen adayları üzerinde yapılan yaratıcı düşünme becerisi konusunda birçok çalışmaya rastlanılmıştır (Varoğlu ve Varoğlu, 1993; Öztunç, 1999; Çetingöz, 2002; Türkmen, 2014; Çoban, 2016; Polat, 2017; Zembat vd., 2018; Durnacı, 2019; Eskidemir-Meral ve Tezel-Şahin, 2019; Torrance, 1966; Reese ve Parnes, 1970; Barker, 1978; Runco ve Mraz, 1992; Maloney, 1992; Crawford ve Deborah, 1993; Johnson ve Johnson, 1993; Mcgregor, 2001; Davidvotich ve Milgram, 2006).

Eskidemir-Meral ve Tezel-Şahin (2019) araştırmalarından elde edilen bulgular incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeylerinin yüksek olduğunu; yaratıcılık düzeyleri ile yaş, mezun olunan bölüm, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, mesleki kıdem, sınıfında bulunan çocuk sayısı, sınıfındaki çocukların yaşı, hizmet içi eğitimlere katılma durumu arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Zembat, Elçi-Küsmüş ve Yılmaz'ın (2018) araştırma sonuçları ise, Eskidemir-Meral ve Tezel-Şahin'in (2019) araştırma sonuçlarından biraz farklı çıkmıştır. Zembat, Elçi-Küsmüş ve Yılmaz'ın (2018) araştırmalarından elde edilen bulgular incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeyleri ile sınıf yönetimi becerileri arasında yaş, öğrenim, kıdem, kurum türü ve sınıftaki çocuk sayısı değişkenlerine göre orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çoban'ın (2016) yaptığı benzer bir araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde ise, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeyleri ile yaş, cinsiyet, mezun oldukları lise türü, çocukluklarının geçtiği yerleşim birimi, anne-baba öğrenim durumu, anne-baba mesleği, kitap okuma alışkanlıkları, çalıştıkları etkinlik merkezine ve okul öncesi eğitim alıp almamaları değişkenlerine göre istatistiksel olarak farklılığın anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üst düzey düşünme becerilerinden biri olan yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme arasında bir ilişki var mıdır? Bu konuda, Polat'ın (2017) araştırma sonuçlarına bakıldığında, öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerileri ile yaratıcı düşünme seviyeleri arasında yüksek derecede olumlu bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, Türkmen'in (2014) araştırmasında elde edilen bulgular incelendiğinde ise, öğrencilerin Yaratıcılık düzeyleri ile eleştirel düşünme eğilimi arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun düşük yaratıcılık düzeyinde ve düşük eleştirel düşünme eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Newton ve Newton (2010), çalışmasında öğretmen adaylarının fen eğitiminde yaratıcılık hakkındaki görüşlerini araştırmışlardır. Yapılan görüşmeler sonrasında, öğretmen adaylarının yaratıcılık konusunda yetersiz oldukları görülmüştür ve bunun için öğretmen adaylarına yaratıcılık üzerine daha kapsamlı açıklamalar yapılmıştır. Araştırma sonunda, yaratıcı düşünmenin etkili öğretim ile bağının oldukça sağlam olduğu belirtilmiştir. Newton ve Newton'un (2010) araştırmasına benzer şekilde, Varoğlu ve Varoğlu (1993) tarafından yapılan araştırma sonucundan elde edilen bulgulara bakıldığında; öğrencilere uygulanacak özel bir program ile yaratıcı düşünmeye yönelik tutumlarının değişebileceği sonucuna varılmıştır. Bu konuda, Crawford ve Deborah (1993) ile Reese ve Parnes 'ın (1970) yaptıkları deneysel çalışmalarda deney grubu lehine anlamlı sonuçlar bulmuşlardır. Yine benzer bir çalışma Johnson ve Johnson (1993) tarafından yapılmıştır. Johnson ve Johnson'ın (1993) çalışmalarında, sınıflarda yaratıcı teknikler kullanarak bu tekniklerin yaratıcı düşünmeyi geliştirmedeki etkililiğini araştırmışlardır. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde, kullanılan tekniklerin öğrencilerin düşünce kalitesini artırdığı ve öğrencilerin farklı stratejiler kullanarak özgün düşünceler ürettiği görülmüştür. Benzer şekilde Maloney'in (1992) araştırmasında elde edilen sonuçlar incelendiğinde; yaratıcı düşünme eğitimi konusunda eğitim almış öğretmenlerin, öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini geliştirmek için ders işlerken farklı teknikler tercih ettikleri, öğrencilerin duygu ve düşüncelerine önem verdikleri ve ders sırasında işbirlikli öğrenmeyi kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini artırmak için neler yapılabileceği konusunda, meslektaşlarından yardım istedikleri görülmüştür.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerini tespit etmeye yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada, sosyal bilgiler eğitimi bölümünde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerileri, çeşitli değişkenler açısından farklılık göstermekte midir? sorusu çalışmanın temel problemini oluşturmuş ve bu soruya yanıt aranmıştır. Bu doğrultuda belirtilen hedefler göz önüne alınarak çalışmanın alt problemleri şu şekilde belirlenmiştir: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerinde;

- Sınıf seviyelerine göre (1., 2., 3., 4.,) anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Cinsiyete göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

- Anne ve babanın eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Ailenin aylık toplam gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Okul öncesi eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Boş zamanlarında katıldıkları kültürel etkinliklere göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Televizyon programlarını izlemelerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Ailede müzikle ilgilenenlerin varlığına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analiz sürecine değinilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli/Deseni

Araştırmada nicel araştırma türü içerisinde yer alan betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama araştırması; var olan bilgilerin ne olduğunun betimlenip açıklanarak ortaya konulmasıdır. Olmuş bitmiş olgular bu yöntemde söz konusu değildir; çünkü bu tür araştırmalar tarihi araştırmaların içerisine girmektedir. Bu tür çalışmalarda, var olan olgular ele alınmaktadır (Büyüköztürk vd., 2018: 184).

Betimsel araştırma yöntemi, olayları eksiksiz ve dikkatli şekilde tanımlayan bir yöntemdir. Eğitim bilimlerinde yapılan çalışmalarda, en çok yararlanılan yöntem, betimsel tarama yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2018: 14-22).

Tarama araştırmaları, yaşayanların, hâlihazırda var olanların veya yaşananların ne olduğunun betimlenmesidir. Örneğin; öğrencilerin matematik dersine karşı ilgi düzeyleri ile cinsiyet, anne mesleği, sınıf seviyesi arasında olumlu bir ilişkinin olup olmadığının belirlenmesi bir tarama çalışmasıdır (Sönmez ve Alacapınar, 2014: 49).

2.2. Çalışma Grubu

Evren, araştırmayı yapan kişinin çalışma çevresini oluşturan, örneklemini seçtiği ve araştırma sonuçlarını genelleyeceği topluluktur. Bazı sınırlamalar konularak bütün gruplar evrene dönüştürülebilir. Evren, geniş alana yayılabileceği gibi araştırmacının isteği ile daraltılabilir. Örneklem oluşturma ise, belirlenen evreni temsil edebilecek belirli bir sayıdan oluşan alt elemanlar grubudur. Örneklem büyüdükçe, evrende temsil edilme gücü artar ve yapılan genellemelerde hata yapma olasılığı azalır (Altunışık vd., 2007: 123-124).

Evren, çalışmamızı gerçekleştirmek istediğimiz elemanların tümüdür. Çalışmalarda evreni temsil edebilecek bir örneklem grubu oluşturulabilir ya da evrenin tamamı sayılabilir. Evrenin tamamının sayılabilmesi için küçük olması gerekmektedir. Çünkü ancak bu durumda sayım yapılabilmektedir. Bu konuda 500 kişiden az olan gruplar üzerinde yapılan çalışmalarda evrenin tamamının sayılabileceği belirtilmektedir (Bal, 2001: 110).

Bu araştırmanın çalışma grubunu Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi programında eğitimine devam eden 190 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada, örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında Krejcie ve Morgan (1970) tarafından geliştirilen örneklem büyüklüğü belirleme tablosu kullanılmıştır. Krejcie ve Morgan (1970)'a göre, evren büyüklüğü 250 kişi olan araştırmalarda 152, 260 kişi olan araştırmalarda 155 örneklem sayısı araştırma için yeterli görülmüştür. Bu amaç doğrultusunda, 190 öğretmen adayının cevapladığı ölçek formu değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Öğretmen adayları tarafından cevaplanmayan 70 form değerlendirilmemiştir. Tablo 1 ve Tablo 2’te, araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyet ve sınıf seviyesine göre dağılımına yer verilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyete göre dağılımlarına Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	N	%Yüzde
Erkek	67	35,3
Kadın	123	64,7
Toplam	190	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, %35,3’ünün erkekler ve %64,7’sinin kadınlardan oluşmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre dağılımlarına Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf seviyesine göre dağılımı

Sınıf Seviyesi	N	%Yüzde
1. sınıf	45	23,7
2. sınıf	48	25,3
3. sınıf	47	24,7
4. sınıf	50	26,3
Toplam	190	100

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan toplam 190 katılımcının, 45 (%23,7)’inin 1. sınıf, 48 (%25,3)’inin 2. sınıf, 47 (%24,7) ’sinin 3. sınıf ve 50 (%26,3)’sinin 4. sınıf öğretmen adayları olduğu görülmektedir.

2.3. Verilerin Toplanması/Süreç

Verilerin toplanma sürecinde, önce Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dekanlığına etik kurul başvuru formu teslim edilerek izin alınmıştır. Ancak, dünyada birçok olumsuzluğa sebep olan covid-19 pandemisinden dolayı öğretmen adaylarıyla yüz yüze çalışma olanağı kalmamış, bu sebeple öğretmen adaylarına e-posta yoluyla ulaşılmıştır. Öncelikle konu hakkında gerekli bilgiler öğretmen adaylarına verilmiştir. Daha sonra, “gönüllü olur formu” öğretmen adaylarının onayına sunulmuş ve araştırmaya katılmak isteyen öğretmen

adaylarının gerekli ölçek ve kişisel bilgi formunu doldurmaları istenmiştir. 190 öğretmen adayı gönüllü olarak bu çalışmaya katılmıştır.

2.3.1. Veri toplama araçları

Araştırma verilerini toplamak amacıyla, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bazı kişisel özelliklerini saptamak için araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Ayrıca, Whetton ve Cameron (2002) tarafından geliştirilen, Aksoy (2004) tarafından "Ne Kadar Yaratıcısınız?" şeklinde Türkçeye çevrilen yaratıcılık ölçeği kullanılmıştır. Demirel'e (2008) göre, problem durumuna göre yapılan araştırmalarda; betimsel tarama yöntemi içerisinde bulunan anket, görüşme, gözlem, çoktan seçmeli, açık uçlu sorulardan oluşan ölçekme araçları da kullanılabilir.

2.4. Verilerin Analizi

Ölçekten ve kişisel bilgi formundan elde edilen bulguların analizinde SPSS 22.0 (Statistical Packet for Social Science for Windows) paket programından yararlanılmıştır. Araştırmada, katılımcıların yaratıcı düşünme düzeylerine göre demografik özelliklerinin incelenmesinde bağımsız gruplar t-Testi analizi ve üç farklı bağımsız grubun karşılaştırılmasında varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Farklılık tespit edilen gruplarda güvenilirliği tespit etmek için Sidak testi yapılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi, $p < 0,05$ olarak alınmıştır. Elde edilen bulgular, tablolara aktarılmış ve yorumlanarak sunulmuştur.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde alt probleme ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bu amaçla, 8 tane alt problem belirlenmiş ve elde edilen bulgular ilgili alt başlıklarda detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

3.1. Sınıf Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin görüşleri sınıf seviyesi değişkeni açısından incelenmiştir. Tablo 3'te, sınıf seviyesi değişkenine göre, yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. Sınıf seviyesi değişkenine göre yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi

Sınıf	N		ss	p	
1. Sınıf	45	85,62	22,36	0,05	
2. Sınıf	48	78,98	13,91		
3. Sınıf	47	79,66	14,61		
4. Sınıf	50	75,04	21,43		

Tablo 3 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, yaratıcı düşünme düzeyleri ile sınıf seviyesi değişkeni arasında bir ilişkinin olup olmadığını

saptamak için, bağımsız örneklemelere ANOVA testi uygulanmıştır. Araştırmada, 1., 2., 3., ve 4., sınıf öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme seviyelerinin benzer olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,05$, $p>0,05$). Öğretmen adaylarının, aldıkları eğitimin onların yaratıcı düşünme düzeylerinde anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, sosyal bilgiler lisans programında yer alan derslerin yaratıcı düşünmeye bir katkı sağlamadığı ve öğretmen adaylarının KPSS kaygısıyla okul derslerine yeterince odaklanmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

3.2. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkeni açısından incelenmiştir. Tablo 4'te cinsiyet değişkenine göre, yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyet değişkenine göre yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi

Boyut	Cinsiyet	N		s.s.	p
Genel Yaratıcılık	Erkek	67	81,76	19,97	0,26
	Kadın	123	78,55	17,95	

Tablo 4 incelendiğinde, cinsiyet değişkeninin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, yaratıcı düşünme becerilerinde etkili olmadığı görülmüştür. Araştırmada bağımsız gruplar t-Testi kullanılmış, bunun sonucunda kadın ve erkeklerin genel yaratıcı düşünme seviyelerinin benzer olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,26$, $p>0,05$).

3.3. Anne-Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin görüşleri, anne-baba eğitim durumu değişkeni açısından incelenmiştir. Tablo 5'te, anne-baba eğitim durumu değişkenine göre, yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 5. Anne ve babanın eğitim durumu değişkenine göre yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi

Anne Eğitim Düzeyi	N		ss	p
Okuryazar	54	76,59	18,51	0,37
İlköğretim	27	84,26	23,46	
Ortaöğretim	75	79,81	18,04	
Lise ve üzeri	34	80,68	15,96	
Baba Eğitim Düzeyi				0,11
Okuryazar	13	87,31	24,84	
Ortaöğretim	58	80,47	16,68	
Lise ve üzeri	103	79,69	18,21	

Tablo 5 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, anne-baba eğitim düzeyleri ve yaratıcı düşünme düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığı ölçmek için ANOVA testi uygulanmıştır. Araştırmada, anneleri okuryazar, ilköğretim, ortaöğretim, lise ve üzeri olan katılımcıların genel yaratıcı düşünme seviyelerinin benzer olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,37$, $p>0,05$). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, babalarının eğitimlerine göre yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olmadığı görülmüştür. Araştırmada, babaları okuryazar, ilköğretim, ortaöğretim, lise ve üzeri olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, genel yaratıcı düşünme seviyelerinin benzer olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,11$, $p>0,05$).

3.4. Ailenin Aylık Toplam Geliri Değişkenine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin görüşleri ailenin aylık toplam geliri değişkeni açısından incelenmiştir. Tablo 6'da ailenin aylık toplam geliri değişkenine göre, yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 6. Ailenin aylık toplam geliri değişkenine göre yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi

Ailenin Aylık Geliri	N		ss	p
2500 TL Altında	96	77,29	16,72	0,12
2501-3000 TL	48	84,04	24,48	
3001 TL üzeri	46	80,13	14,84	

Tablo 6 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, ailelerinin aylık gelir düzeyi ve yaratıcı düşünme düzeyi arasındaki anlamlı farklılığı ölçmek için ANOVA testi uygulanmıştır. Yapılan test sonucuna göre; yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olmadığı görülmüştür. Araştırmada, farklı aylık gelirlere sahip ailelerde yetişen katılımcıların genel yaratıcı düşünme seviyelerinin benzer olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,12$, $p>0,05$).

3.5. Okul Öncesi Eğitim Alma Değişkenine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin görüşleri okul öncesi eğitim alma değişkeni açısından incelenmiştir. Tablo 7'de okulöncesi eğitim alma değişkenine göre, yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 7. Okulöncesi eğitim alma değişkenine göre yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi

Boyutlar	Okulöncesi Eğitim Alma	N		ss	p
Genel Yaratıcılık	Evet	38	86,92	18,25	0,01*
	Hayır	152	77,88	18,43	

Tablo 7 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının okul öncesi eğitim alma değişkenine göre, yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın tespiti için Sidak testi uygulanmıştır. Araştırmada, okul öncesi eğitim alan katılımcıların yaratıcı düşünme düzeylerinin, okul öncesi eğitim

almayanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,01$, $p<0,05$). Yaratıcı düşünme becerisinde, daha çok yetenekler ve beceriler etkili olduğu için, anaokulu eğitiminin verilmesi çocukların genel yetenek ve becerilerini desteklemektedir. Bu nedenle, okulöncesi eğitimin yaratıcı düşünme becerisini arttırdığı düşünülebilir.

3.6. Boş Zamanlarında Katıldıkları Aktiviteler Değişkenine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin görüşleri boş zaman aktiviteleri değişkeni açısından incelenmiştir. Tablo 8’de, boş zaman aktiviteleri değişkenine göre, yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 8. Boş zaman aktiviteleri değişkenine göre yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi

Boş Zaman Aktiviteleri	Sıklık Düzeyi	n		Ss	P
Kitap Okuma	Ara sıra- Hiç	69	80,12	21,39	0,29
	Genelde	72	82,82	18,38	
	Her zaman	49	79,43	14,84	
Gazete Okuma	Hiç	49	74,31	14,73	0,32
	Ara sıra	106	80,09	19,98	
	Genelde	26	88,15	19,49	
Bulmaca Çözme	Her zaman	9	79,67	10,92	0,21
	Hiç	34	74,62	15,25	
	Ara sıra	124	80,02	19,51	
Kültürel Etkinliklere Katılma	Genelde	23	84,17	19,79	0,04*
	Her zaman	9	82,67	13,91	
	Hiç	13	77,77	12,79	
Spor Yapma	Ara sıra	111	76,86	18,23	0,01*
	Genelde	53	85,30	20,17	
	Her zaman	13	82,77	17,57	
Spor Yapma	Hiç	13	67,08	17,57	0,01*
	Ara sıra	86	78,41	20,35	
	Genelde	58	84,81	17,94	
Spor Yapma	Her zaman	33	78,97	12,63	0,01*

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, kitap okuma sıklıklarına göre, yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olmadığı, bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmada, ANOVA testi kullanılmıştır. Kitap okuyan katılımcıların yaratıcı düşünme seviyelerinin benzer düzeylerde olduğu tespit edilmiştir ($p=0,29$, $p>0,05$). Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, gazete okuma sıklıklarına göre, yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,32$, $p>0,05$). Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, bulmaca çözme sıklıklarına göre, yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,21$, $p>0,05$). Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, kültürel etkinliklere katılma sıklıklarına göre, yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılık için Sidak testi kullanılmıştır. Araştırmada, genelde ve her zaman kültürel etkinliklere katılan

bireylerin yaratıcı düşünme düzeylerinin, hiç ve ara sıra katılanlara göre daha yüksek seviyede olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,04$, $p<0,05$). Kültürel etkinliklerin, öğretmen adaylarının kültür hakkında bilgi sahibi olmasına ve yaratıcı düşünmesine yardımcı olduğu söylenebilir. Araştırmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, spor yapma sıklıklarına göre, yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olduğu görülmüştür. Araştırmada, farklılığı tespit etmek amacı ile yapılan Sidak testi sonucunda; hiç spor yapmayan bireylerin yaratıcı düşünme düzeylerinin ara sıra, genelde ve her zaman spor yapanlara göre daha düşük seviyede olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,01$, $p<0,05$).

3.7. Televizyon Programı İzleme Sıklığı Değişkenine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin görüşleri televizyon programı izleme sıklığı değişkeni açısından incelenmiştir. Tablo 9’da ailede televizyon programı izleme sıklığı değişkenine göre, yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 9. Televizyon programı izleme sıklığı değişkenine göre yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi

Televizyon Programlarını İzleme Sıklığı	Sıklık Düzeyi	N		ss	p
Eğlence Programları	Hiç	19	89,89	9,12	0,01*
	Ara sıra	86	74,88	17,22	
	Genelde	65	83,74	21,33	
	Her zaman	20	76,89	16,26	
Tartışma Programları	Hiç	32	72,66	12,11	0,12
	Ara sıra	89	75,12	18,36	
	Genelde	54	87,96	20,03	
	Her zaman	15	85,53	16,97	
Bilgi Yarışmaları	Hiç	5	82,00	15,36	0,23
	Ara sıra	53	72,91	19,37	
	Genelde	78	81,59	19,75	
	Her zaman	54	83,37	15,12	
Belgesel	Hiç	15	69,40	10,57	0,01*
	Ara sıra	77	76,66	21,42	
	Genelde	53	85,36	17,74	
	Her zaman	45	81,60	14,41	
Dizi Filmler	Hiç	17	89,76	10,11	0,02*
	Ara sıra	93	76,51	16,61	
	Genelde	43	81,14	25,65	
	Her zaman	37	76,76	15,01	

Tablo 9 incelendiğinde, araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, eğlence programları izleme sıklıklarına göre, yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Televizyon programlarını izleme sıklıkları değişkenine göre, ANOVA testi kullanılmıştır. Bu farklılıkların tespiti için Sidak testi uygulanmıştır. Araştırmada, hiç eğlence programları izlemeyen bireylerin yaratıcı düşünme düzeylerinin ara sıra, genelde ve her zaman bu programları izleyenlere göre daha yüksek seviyede olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,01$, $p<0,05$). Bu

bulguya göre, eğlence programlarının yaratıcı düşünmeye katkısının olduğu söylenebilir. Bu durum, kişinin mutlu olduğunda daha yaratıcı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, tartışma programları izleme sıklıklarına göre, yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,12$, $p>0,05$). Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, bilgi yarışması programları izleme sıklıklarına göre, yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır ($p=0,23$, $p>0,05$). Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, belgesel programları izleme sıklıklarına göre, yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu farklılığın tespiti amacıyla Sidak testinden yararlanılmıştır. Araştırmada hiç belgesel izlemeyen bireylerin yaratıcı düşünme düzeylerinin ara sıra, genelde ve her zaman bu programları izleyenlere göre daha düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir ($p=0,01$, $p<0,05$). Belgesel programlarının, yaratıcı düşünmeye katkı sağladığı söylenebilir. Belgesel izlemek, insan ufkunu geliştirerek çevresinde olup bitenleri fark etmesine ve sorgulamasına yardımcı olur. Ayrıca, çevresindeki olaylara farklı açılardan bakarak yaratıcı düşünmesine olanak sağlayabilir. Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, dizi film izleme sıklıklarına göre, yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılık için Sidak testi kullanılmıştır. Araştırmada hiç dizi film izlemeyen bireylerin yaratıcı düşünme düzeylerinin ara sıra, genelde ve her zaman bu programları izleyenlere göre daha yüksek düzeylerde olduğu tespit edilmiştir ($p=0,02$, $p<0,05$). Dizi filmlerin uzun sürmesi, televizyon karşısında daha fazla zaman geçirilmesini sağlar. Bu durum, insanın yaratıcı düşünme gücünü engelleme gibi etkilere yol açabilir.

3.8. Ailede Müzikle İlgilenenler Değişkenine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin görüşleri ailede müzikle ilgilenenler değişkeni açısından incelenmiştir. Tablo 10'da ailede müzikle ilgilenenler değişkenine göre, yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 10. Ailede müzikle ilgilenenler değişkenine göre yaratıcı düşünme becerisine yönelik görüşlerin incelenmesi

Boyutlar	Ailede Müzikle İlgilenenler	n		s.s.	p
Genel Yaratıcılık	Evet	60	86,77	18,41	0,01*
	Hayır	130	76,42	17,98	

Tablo 10 incelendiğinde, araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, ailede müzikle ilgisi olan birinin durumlarına göre yaratıcı düşünme düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, söz konusu farklılığı anlamlandırmak amacıyla Sidak testi kullanılmıştır. Araştırmada, ailesinde müziğe ilgisi bulunanların yer aldığı ortamda yaşayan katılımcıların yaratıcı düşünme düzeylerinin, diğerlerine oranla daha yüksek seviyede olduğu bulgusuna

ulaşmıştır ($p=0,01$, $p<0,05$). Aile fertlerinden birisinin müziğe olan ilgisinin, katılımcılar üzerinde sanat ve yaratıcı düşünme arasındaki olumlu ilişkiyi göstermesi bakımından ilginç bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, katılımcıların yaratıcı düşünme eğilimi ve sınıf seviyesi değişkeni arasında anlamlı bir ilişkiye ulaşılamamıştır. Araştırmanın bu bulgusu, diğer araştırmalarla karşılaştırıldığında, Öztekin (2013), Durnacı (2019), Toyran (2015) ve Topoğlu'nun (2015) araştırmalarıyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalardan elde edilen veriler, araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Ancak, katılımcıların yaratıcı düşünme becerilerinin sınıf seviyesine göre anlamlı olarak farklılaştığını gösteren Türkmen (2014), Çetingöz (2002) ve Zeytun'un (2010) araştırmaları bulunmaktadır. Bu sonuçlar, sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programlarının yaratıcı düşünmeyi desteklemediğini ortaya koymaktadır. Bu konuda, okulöncesi öğretmenliği lisans programlarının ise yaratıcılığı desteklediğini göstermesi bakımından ilginç bir sonuçtur. Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programları, yaratıcı düşünme ve daha geniş kapsamda üst düzey düşünme becerileri açısından yeniden gözden geçirilmelidir.

Araştırmada, katılımcıların cinsiyetleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasında olumlu bir ilişkiye ulaşılamamıştır. Araştırmanın bu bulgusu diğer araştırmalarla karşılaştırıldığında, Öztekin (2013), Adıgüzel (2016), Türkmen (2014), Durnacı (2019), Zeytun (2010), Gülererli (2014), Konak (2008), Tekin (2004), Toyran (2015), Polat (2017), Topoğlu (2015), Yıldız ve Yılmaz'ın (2019) araştırmalarıyla benzerlik göstermesi, araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Ancak, katılımcıların yaratıcı düşünme becerilerinin cinsiyete göre olumlu bir şekilde farklılaştığını gösteren bazı araştırmalar da bulunmaktadır. Lau ve Li (1996), Gülel (2006), Çer (2020) ve Altın (2010) araştırmalarında, cinsiyet ile yaratıcı düşünme becerisi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu söylemişlerdir. Diğer taraftan toplumsal kültür yapısından kaynaklı olarak yaratıcı düşünme konusunda kadın öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme düzeylerinin, erkek öğretmen adaylarından farklı olmasına dönük bir beklenti söz konusudur (Çetingöz, 2002).

Araştırmada, katılımcıların anne-baba eğitim düzeyi ile yaratıcı düşünme becerileri arasında hiçbir ilişkiye rastlanılmamıştır. Bu duruma göre katılımcıların anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyinin yaratıcı düşünme becerilerini etkilemediği söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu diğer araştırmalarla karşılaştırıldığında; Konak (2008), Öztekin (2013), Toyran (2015), Polat (2017), Yıldız (2018) ve Durnacı'nın (2019) araştırmalarıyla benzerlik göstermesi araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Katılımcıların yaratıcı düşünme becerilerinin anne-baba eğitim düzeyi değişkenine göre olumlu olarak farklılaştığını gösteren Çetingöz (2002) ve Öztunç'un (1999) araştırmasıyla farklılık göstermektedir. Bu sonuçlar, ebeveynlerin eğitim yanında farklı kişilik özelliklerinin de yaratıcılığı etkileyebileceğini düşündürmektedir. Bu amaçla, ebeveynlerin farklı özelliklerinin yaratıcı düşünme becerilerini nasıl etkilediği konusunu ele alan yeni araştırmalar yapılabilir.

Bu araştırmada, katılımcıların ailelerinin aylık gelir düzeyi ile yaratıcı düşünme becerileri arasında olumlu bir ilişkiye ulaşılmamıştır. Bu sonuca göre, katılımcıların ailelerinin aylık gelir düzeyinin adayların yaratıcı düşünme becerilerini etkilemediği söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu diğer araştırmalarla karşılaştırıldığında; Kara (2007), Durnacı (2019) ve Yıldız'ın (2018) araştırması ile benzerlik göstermesi araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Ancak, Öztunç'un (1999) araştırması ise farklılaştığını göstermiştir. Öztunç (1999) araştırmasında, aylık gelir düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerinin, aylık gelir düzeyi az olan ailelerin çocukların yaratıcı düşünme becerilerine göre yüksek olduğu sonucuna rastlamıştır. Bu sonuçlara göre, ailelerin sosyo-ekonomik düzeyinin bireyin yaratıcı düşünme becerisine hangi düzeyde yansıdığı konusu daha ayrıntılı olarak araştırılabilir.

Araştırmada, katılımcıların okul öncesi eğitim durumu ile yaratıcı düşünme becerileri arasında olumlu bir ilişkiye rastlanılmıştır. Araştırmanın bu sonucuna göre, öğretmen adaylarının okul öncesi eğitim almalarının, yaratıcı düşünme becerilerini etkilediği söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu, Çetingöz'ün (2002) araştırması ile benzerlik göstermektedir. Bu benzerlik, araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Bu sonuç, okul öncesi eğitimin yaratıcı düşünme becerilerini olumlu yönde etkilemesi ve okul öncesi eğitimin önemini göstermesi yönüyle önemlidir.

Bu araştırmada, katılımcıların kitap okuma sıklık düzeyi ile yaratıcı düşünme becerileri arasında anlamlı bir ilişkiye ulaşılamamıştır. Bu sonuca göre katılımcıların kitap okuma sıklıklarının adayların yaratıcı düşünme becerilerini etkilemediği söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu diğer araştırmalarla karşılaştırıldığında; Yıldız tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen çalışmayla benzerlik taşıması araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Polat'ın (2017) araştırması diğer çalışmalardan farklılık taşımaktadır. Araştırmada, katılımcıların gazete okuma sıklığı ile yaratıcı düşünme becerileri arasında olumlu bir ilişkiye ulaşılamamıştır. Bu duruma göre, öğretmen adaylarının gazete okuma sıklığının onların yaratıcı düşünme becerilerini etkilemediği söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu diğer araştırmalarla karşılaştırıldığında; Yıldız tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen çalışmayla benzerlik taşıması araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Araştırmada, katılımcıların bulmaca çözme sıklığı ile yaratıcı düşünme becerileri arasında olumlu bir ilişkiye ulaşılamamıştır. Bu sonuca göre katılımcıların bulmaca çözme sıklığının, adayların yaratıcı düşünme becerilerini etkilemediği söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu diğer araştırmalarla karşılaştırıldığında; Yıldız'ın (2018) araştırması ile benzerlik göstermesi araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Araştırmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kültürel etkinliklere katılma sıklığı ile yaratıcı düşünme becerileri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmıştır. Bu sonuca göre katılımcıların kültürel etkinliklere katılma sıklığının, öğretmen adayların yaratıcı düşünme becerilerini etkilediği söylenebilir. Araştırmada, katılımcıların spor yapma sıklığı ile yaratıcı düşünme becerileri arasında olumlu bir ilişkiye rastlanılmıştır. Bu sonuca göre, katılımcıların spor yapma sıklığının öğretmen adayların yaratıcı

düşünme becerilerini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Bu kapsamda, üniversitelerin spor ve kültürel etkinlikleri daha fazla desteklemesinin, lisans öğrencilerinin üst düzey düşünme becerilerine de katkı sağlayacağı söylenebilir.

Araştırmada, katılımcıların eğlence programlarını izleme sıklığı ile yaratıcı düşünme arasında olumlu bir ilişkiye rastlanılmıştır. Bu sonuca göre, katılımcıların eğlence programları izleme sıklıklarının adayların yaratıcı düşünme becerilerini etkilediği söylenebilir. Bu sonuç, eğlence programlarının insanın zihnini rahatlattığı ve yaratıcı düşünmeye zemin hazırladığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tartışma programlarını izleme sıklığı ile yaratıcı düşünme becerileri arasında olumlu bir ilişkiye ulaşılamamıştır. Bu duruma göre, öğretmen adaylarının tartışma programlarını izleme sıklığının adayların yaratıcı düşünme becerilerini etkilemediği söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu, diğer araştırmalarla karşılaştırıldığında; Yıldız (2018) tarafından yapılan çalışmayla benzerlik taşıması, araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Araştırmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilgi yarışması izleme sıklığı ile yaratıcı düşünme becerileri arasında olumlu bir ilişkiye ulaşılamamıştır. Bu sonuca göre, katılımcıların bilgi yarışması izleme sıklığının adayların yaratıcı düşünme becerilerini etkilemediği söylenebilir. Bu sonuca göre, bilgi yarışmalarının genelde ezber bilgi istediğinden yaratıcı düşünme becerisini desteklemediği söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu diğer araştırmalarla karşılaştırıldığında; Yıldız (2018) tarafından yapılan çalışmayla benzerlik taşıması araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Araştırmada, katılımcıların, belgesel izleme sıklığı ile yaratıcı düşünme becerileri arasında olumlu bir ilişkiye rastlanılmıştır. Bu sonuca göre, katılımcıların belgesel izleme sıklığının öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerini etkilediği söylenebilir.

Araştırmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarından hiç dizi film izlemeyenlerin yaratıcı düşünme düzeylerinin dizi film izleyenlere göre daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre, katılımcıların dizi film izlememeleri öğretmen adayların yaratıcı düşünme becerilerini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Ancak, Yıldız'ın (2018) araştırması farklılık göstermektedir.

Bu araştırmada, ailede müzikle ilgilenenlerin varlığı ile katılımcıların yaratıcı düşünme becerileri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmıştır. Bu sonuca göre katılımcıların ailede müzikle ilgilenenlerin varlığının yaratıcı düşünme becerilerini etkilediği söylenebilir. Bu durum, sanatın yaratıcı düşünmeyi desteklediğini göstermesi yönüyle ilginçtir.

Bu araştırma, 2019-2020 eğitim yılında, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü'nde öğrenim gören öğretmen adaylarını kapsamaktadır. Öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerileriyle ilgili olarak daha kapsamlı bilgilere ulaşmak için, araştırmalar daha geniş evrende yapılabilir. Eğitim fakültesindeki bölümler veya üniversiteler arası karşılaştırmalar yapılabilir. Bu araştırmada, kişisel bilgi formu kısmında yer verilmeyen değişkenler ele alınarak yeni araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, D. Ç. (2016). *Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Düşünme Becerileri ile Öğretmen Davranışlarının Öğrencilerin Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Gelişimine Katkısı Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Aksoy, B. (2004). *Coğrafya Öğretiminde Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımı*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altın, B. (2010). *İlköğretimde Görevli Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılıklarıyla Yaratıcılıkları İlişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. 5. Baskı. Adapazarı: Sakarya Yayıncılık.
- Atlı, K. (2019). Biyoloji Dersi Öğretim Programının 21. Yüzyıl Becerilerinden Yaratıcılık Becerisi Açısından Değerlendirilmesi. *Anadolu Öğretmen Dergisi* 3(1), 85-104.
- Bal, H. (2001). *Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Isparta: SDÜ Basımevi.
- Barker, M. (1978). The Torrance Test of Creative Thinking and The Roschoch Inkblot Test: Relationships between Two Measures of Creativity. *Perceptual and Motor Skills* 46, 539-547.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Crawford, S., & Deborah, S. (1993). The Effects of Tasks Related Versus Non-Task Related Warm-Up Activities on Creativity Test Scores of Kindergarten Children Phd. Erişim Adresi: <http://wwwlib.umi.com/dissertations/gateway>.
- Çelikkaya, T., Öztürk Demirbaş, Ç., Yıldırım, T. & Yakar, H. (2019). *Yeni Program ve Ders İçeriklerine Göre Sosyal Bilgiler Öğretimi I*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çer, Ö. Y. (2020). Öğretmen Adaylarının Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). *YÖK Ulusal Tez Merkezi*. 610650
- Çetingöz, D. (2002). *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çoban, Ç. (2016). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Davaslıgil, Ü. (1988). *Anksiyete Düzeyi ve Aile Tutumlarının Yaratıcı Düşünceye Etkisi*. Araştırma Raporu, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Davidovitch, N. & Milgram, R. M. (2006). Creative Thinking as a Predictor of Teacher Effectiveness in Higher Education. *Creativity Research Journal* 18(3), 385-390.
- Demirel, Ö. (2008). *Eğitimde Yeni Yönelimler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Durnacı, Ü. (2019). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin Belirlenmesi ve Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Erden, M. (1996). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Eskidemir-Meral, S., & Tezel-Şahin, F. (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcı Düşünme Eğilimleri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 13(19), 311-331.
- Gülel, G. (2006). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaratıcılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

- Gülererli, N. (2014). *Öğretmenlerin Evlilik Uyumları ile Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İşleyen, T., & Küçük, B. (2013). Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Düzeylerini Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 10(21), 199-208.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. J. (1993). Creative and Critical Thinking Through Academic Controversy. *American Behavioral Scientist* 37(1), 14-40.
- Kara, A. (2007). *Okul Öncesi Dönemde 5-6 Yaş Grubu Çocukların Yaratıcılık Düzeylerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kaya, E. & Öner, G. (2017). 100 Yaşındaki Sosyal Bilgiler Dersini Sosyalleşme ve Toplu Öğretim Ekseninde Yeniden Düşünmek. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1(2), 1-22.
- Konak, A. (2008). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sanatsal Yaratıcılık Düzeyleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Krejcie R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement* 30, 607-610.
- Lau, S., & Li, W. L. (1996). Peer Status and Perceived Creativity: Are Popular Children Viewed by Peers and Teachers as Creative?. *Creativity Research Journal* 9(4), 347- 352.
- Maloney, J. E. (1992). Teacher Training in Creativity: A Phenomenological Inquiry with Teachers Who Have Participated in Creativity. EDD, 10 Haziran 2020 tarihinde <http://www.lib.umi.com/dissertations/gateway> adresinden alınmıştır.
- Mcgregor, G. D. (2001). Creative Thinking Instruction for a Collage Study Skills Program: A Case Study. *Dissertation Abstracts International* 62(10), 32-93.
- Newton, D. P., & Newton, L. D. (2010). Some Student Teachers Conceptions of Creativity in School Science. *Research in Science ve Technological Education* 27(1), 45-60.
- Özden, Y. (1997). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem Özel Eğitim ve Hizmetleri.
- Öztekin, E. (2013). *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Öztunç, M. (1999). Yaratıcı Düşünce Üzerinde Ailenin Etkisi. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi. 74508
- Polat, M. (2017). *Sınıf Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ile Yaratıcılık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman.
- Reese, H. W., & Parners, S. J. (1970). Programming Creative Behaviour. *Child Development* 41, 413-423.
- Runco, M., & Mraz, W. (1992). Scoring Divergent Thinking Tests Using Total Ideational Output and A Creativity Index. *Educational and Psychological Measurement* 52(1), 9-21.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2014). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tekin, E. (2004). *Müzik Alan Derslerinin Müzik Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Düşünme Becerileri Üzerindeki Etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Topoğlu, O. (2015). Eğitim Fakültesinde Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Yaratıcılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Adnan Menderes Üniversitesi Örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies* 35, 371-383.

Torrance, E. P. (1966). *The Torrance Tests of Creative Thinking, Norms, Technical Manual Research Edition*. Princeton: Personnel Press.

Toyran, G. (2015). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Düzeylerinin ve Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Türkmen, N. (2014). *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Yaratıcılık Düzeylerinin Karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi. 211385

Üstündağ, T. (2009). *Yaratıcılığa Yolculuk*. 4. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Varoğlu, K., & Varoğlu, D. (1993). Yaratıcı Düşünmeye Yönelik Tutumları Eğitimle Değiştirilebileceği ve İş Görenlerin Verimliliği Üzerine Etkileri. *II. Verimlilik Kongresi Bildirileri* (ss. 569-578). Ankara: MPM Yayını.

Whetton, D. A. & Cameron, K. S. (2002). *Answers to Exercises Taken from Developing Management Skills*. 3. Baskı. At Northwestern University, Evanston.

Yıldız, Y. (2018). *Müzik Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi (Cumhuriyet Üniversitesi Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas

Yılmaz, D. U., & Yıldız, Y. (2019). Müzik Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi* 8(2), 516-530.

Zembat, R., İlçi-Küsmüş, G., & Yılmaz, H. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcı Düşünme Eğilimleri ve Sınıf Yönetimleri. S. Dinçer (Ed.). *Değişen Dünyada Eğitim* içinde (s. 68-80). Ankara: Pegem Yayınları.

Zeytun, S. (2010). *Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Yaratıcılık ve Problem Çözme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET: Eğitimin önemli amaçlarından biri de öğrencinin yaratıcılık gücünü ortaya çıkarmak ve öğrencinin bu gücünü geliştirmektir. Yaratıcılık olgusu, bireylerin bir şeyi merak etmesi ve heyecan duyması ile kendiliğinden ortaya çıkar. Bahsedilen duygular öğrenilmiş davranışlar değildir. Bu nedenle çocuklarda yaratıcılık kavramını gözlemlenmek çok daha kolaydır (Özden, 1997: 107-108). Yaratıcılıkla ilgili birçok tanım yapılmıştır. Bunlardan bazıları şu şekildedir. Üstündağ'a (2009: 5) göre yaratıcılık; "Bütün bilişsel ve psikomotor olaylarda insana evet dedirten şey, davranış, beceri ve yaşam felsefesini ortaya koymaktır". Beceri kavramı 2005 sosyal bilgiler öğretim programında "yaratıcı düşünme" olarak ifade edilirken, 2018 sosyal bilgiler öğretim programında "yenilikçi düşünme" olarak ifade edilmiştir (Çelikkaya vd., 2019: 136-137). Sosyal bilgiler, öğrencileri toplumsal hayata hazırlamak ve bu sorunları çözebilmek için ihtiyaç duyacakları bilgi, beceri, tutum ve değerlerle donatmak amacıyla sosyal bilimlerden gelen bilgileri birleştirerek basitleştiren bir vatandaşlık eğitimi dersidir (Öztürk ve Otluoğlu, 2003: 6). Bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Nicel araştırma türlerinden biri olan betimsel tarama modeli, var olan bilgileri açıklayarak ortaya çıkarmaktır. Bu yöntemde geçmiş olaylar söz konusu değildir; çünkü bu tür çalışmalar tarih araştırmaları içinde yer alır. Bu tür çalışmalarda var olan durumlar tartışılır (Büyüköztürk vd., 2018: 184). Araştırmanın çalışma grubunu, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi programında öğrenimlerine devam eden sosyal bilgiler öğretmen adayları oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında Krejcie ve Morgan (1970) tarafından geliştirilen örneklem büyüklüğü belirleme tablosu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulguları toplamak amacıyla sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bazı kişisel özelliklerini belirlemek için araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve Whetton ve Cameron (2002: 176) tarafından geliştirilen yaratıcılık ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen nicel verilere bağlı olarak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin görüşleri sınıf düzeyine (1., 2., 3., 4. sınıf), cinsiyete, anne baba eğitim durumuna, ailenin aylık gelir düzeyi, okul

öncesi eğitim, boş zaman etkinlikleri, televizyon programlarını izleme sıklığı ve ailede müzikle ilgilenenlerin bağımsız değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmanın birinci alt amacı incelendiğinde, katılımcıların yaratıcı düşünme eğilimi puanları ile sınıf düzeyi değişkeni arasındaki anlamlılık değerlendirildiğinde, sınıf düzeyi değişkeninin yaratıcı düşünme üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Araştırmanın ikinci alt amacı incelendiğinde ise katılımcıların cinsiyetleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Araştırmanın üçüncü alt amacı incelendiğinde anne baba eğitim düzeyi ile yaratıcı düşünme becerileri arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır. Bu duruma göre anne eğitim düzeyi ile baba eğitim düzeyinin katılımcıların yaratıcı düşünme becerilerini etkilemediği söylenebilir. Araştırmanın dördüncü alt amacı incelendiğinde ise katılımcıların ailelerinin aylık gelir düzeyleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasında pozitif yönde bir ilişki bulunamamıştır. Bu duruma göre katılımcıların ailelerinin aylık gelir düzeyinin adayların yaratıcı düşünme becerilerini etkilemediği söylenebilir. Araştırmanın beşinci alt amacı incelendiğinde, katılımcıların okul öncesi eğitim durumları ile yaratıcı düşünme becerileri arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Araştırmanın bu sonucuna göre öğretmen adaylarının okul öncesi eğitimlerinin yaratıcı düşünme becerilerini etkilediği söylenebilir. Araştırmanın altıncı alt amacı incelendiğinde, katılımcıların kitap okuma sıklıkları ile yaratıcı düşünme becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu duruma göre öğretmen adaylarının kitap okuma sıklıklarının yaratıcı düşünme becerilerini etkilemediği söylenebilir. Araştırmanın yedinci alt amacı incelendiğinde eğlence programlarını izleme sıklığı ile yaratıcı düşünme arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bu duruma göre eğlence programlarını izleme sıklığının öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerini etkilediği söylenebilir. Araştırmada belgesel izleme sıklıkları ile yaratıcı düşünme becerileri arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu duruma göre öğretmen adaylarının belgesel izleme sıklıklarının yaratıcı düşünme becerilerini etkilediği söylenebilir. Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dizi izleme sıklıkları ile yaratıcı düşünme becerileri arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bu duruma göre dizi izleme sıklığının öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme becerilerini etkilediği söylenebilir. Araştırmanın sekizinci alt amacı incelendiğinde ailede müzikle ilgilenenlerin varlığı ile yaratıcı düşünme becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu duruma göre öğretmen adaylarının ailelerinde müziğe ilgi duyanların bulunmasının yaratıcı düşüncelerini etkilediği söylenebilir.

EXTENDED SUMMARY: One of the important aims of education is to reveal the creativity power of the student and to develop this power of the student. The phenomenon of creativity occurs spontaneously when individuals are curious and excited about something. The emotions mentioned are not learned behaviors. Therefore, it is much easier to observe the concept of creativity in children (Özden, 1997: 107-108). Many definitions have been made on creativity. Some of these are as follows. According to Üstündağ (2009: 5), creativity; "What makes one say yes in all cognitive and psychomotor events is to reveal the behavior, skill and philosophy of life". While the concept of skill was expressed as "creative thinking" in the 2005 social studies curriculum, it was expressed as "innovative thinking" in the 2018 social studies curriculum (Çelikkaya et al., 2019: 136-137). Social studies is a citizenship education course that brings together the information in the social sciences, simplifies this information according to the level of the students, and aims to prepare the students for social life and to gain the knowledge, skills, attitudes and values they will need to solve these problems (Öztürk and Otluoğlu, 2003: 6). Descriptive scanning model was used in this study. Descriptive scanning model, which is one of the quantitative research types, is to reveal the existing information by explaining it. Past events are out of the question in this method; because such studies are included in historical studies. In such studies, existing cases are discussed (Büyüköztürk et al., 2018, p. 184). The study group of the research consists of social studies teacher candidates who continue their education in the Social Studies Education program of Fırat University. In the study, the sample size determination table developed by Krejcie and Morgan (1970) was used to calculate the sample size. In order to collect the findings obtained as a result of the research, a personal information form created by the researcher and the creativity scale developed

by Whetton and Cameron (2002: 176) were used to determine some personal characteristics of social studies teacher candidates. Depending on the quantitative data obtained as a result of the research, the views of the social studies teacher candidates on their creative thinking skills were determined by their grade level (1st, 2nd, 3rd, 4th grade), gender, education status of parents, monthly income level of the family, school pre-education, leisure time activities, frequency of watching television programs and those interested in music in the family were examined in terms of their independent variables. When the first sub-purpose of the study was examined, when the significance between the creative thinking tendency scores of the participants and the grade level variable was evaluated, it was concluded that the grade level variable had no effect on creative thinking. When the second sub-purpose of the study was examined, it was seen that there was no significant relationship between the genders of the participants and their creative thinking skills. When the third sub-purpose of the study was examined, no relationship was found between the parents' education level and creative thinking skills. According to this situation, it can be said that the education level of the mother and the education level of the father do not affect the creative thinking skills of the participants. When the fourth sub-purpose of the study was examined, no positive relationship was found between the monthly income level of the participants' families and their creative thinking skills. According to this situation, it can be said that the monthly income level of the families of the participants does not affect the creative thinking skills of the candidates. When the fifth sub-purpose of the study was examined, a positive relationship was found between the pre-school education status of the participants and their creative thinking skills. According to this result of the research, it can be said that the pre-school education of teacher candidates affects their creative thinking skills. When the sixth sub-purpose of the study was examined, no significant relationship was found between the frequency of reading books and creative thinking skills of the participants. According to this situation, it can be said that the frequency of teacher candidates' reading books does not affect their creative thinking skills. When the seventh sub-purpose of the study was examined, a positive relationship was found between the frequency of watching entertainment programs and creative thinking. According to this situation, it can be said that the frequency of watching entertainment programs affects the creative thinking skills of the teacher candidates. In the study, a positive relationship was found between the frequency of watching documentaries and their creative thinking skills. According to this situation, it can be said that the frequency of watching documentaries by teacher candidates affects their creative thinking skills. In the study, a positive relationship was found between the frequency of watching TV series and creative thinking skills of social studies teacher candidates. According to this situation, it can be said that the frequency of watching TV series affects the creative thinking skills of teacher candidates. When the eighth sub-purpose of the study was examined, a significant relationship was found between the presence of those interested in music in the family and their creative thinking skills. According to this situation, it can be said that the presence of those who are interested in music in the family of teacher candidates affects their creative thinking Skills.

EK I: Araştırmada Kullanılan Kişisel Bilgiler Formu

Değerli öğretmen adayları;

Anketimiz kişisel bilgiler formu ve yaratıcı düşünme ölçeğinin bulunduğu iki bölümden oluşmaktadır. Ankette yer alan maddelerden sizin için en uygun olanı (X) ile işaretlemeniz istenmektedir. Ankete vereceğiniz samimi cevapların araştırmanın geçerliliği için önemli olduğunu hatırlatır göstereceğiniz ilgi ve hassasiyet için en içten teşekkürlerimi sunarım.

XXXXXXXXXXXX

1) Sınıfınız? 1 (), 2 (), 3 (), 4 ()

2) Cinsiyetiniz? () Bayan () Bay

3) Mezun Olduğunuz Ortaöğretim Programı?

() Anadolu Lisesi () Düz Lise () Meslek Lisesi

4) Üniversiteye Başlamadan Önce Yaşadığınız Yerleşim Birimi?

() Büyükşehir () Şehir () İlçe () Köy

5) Anne-babanız eğitim durumları nedir? Anne Baba

Okur – yazar	()	()
Okur – yazar değil	()	()
İlkokul mezunu	()	()
Ortaokul mezunu	()	()
Lise ve üzeri	()	()

6) Babanızın mesleği:

7) Ailenizin aylık toplam geliri ne kadar?

() 2500 TL ve altında () 2501-3000 arası () 3000 TL üzeri

8) Okulöncesi eğitim aldınız mı?

() Evet () Hayır

9) Resim yapmayı sever misiniz?

() Evet () Hayır

10) Boş Zamanlarınızda Aşağıdaki Etkinlikleri Hangi Sıklıkla Yaparsınız?

	Her Zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç
1.Kitap Okuma	()	()	()	()
2.Gazete Okuma	()	()	()	()
3.Bulmaca Çözme	()	()	()	()
4.Kültürel Etkinliklere Katılma	()	()	()	()
5.Spor Yapma	()	()	()	()

11) Aşağıdaki Televizyon Programlarını Ne Kadar Sıklıkla İzlersiniz?

	Her Zaman	Genellikle	Ara sıra	Hiç
1.Eğlence Programları	()	()	()	()
2.Tartışma Programları	()	()	()	()
3.Bilgi Yarışmaları	()	()	()	()
4. Belgesel	()	()	()	()
5.Dizi Filmler	()	()	()	()

12) Ailenizde müzikle ilgisi olan var mı? Yanıtınız evetse, ne amaçla ilgilenmektedir/ilgilenmektedirler? (Ne amaçla ilgilenildiğiyle ilgili birden fazla seçenek işaretlenebilir)

() Hayır

() Evet () Hobi () Eğitimcilik () Yorumculuk/Bestecilik

EK II: Araştırmada Kullanılan Ölçek

Ne Kadar Yaratıcısınız?

Ne kadar yaratıcısınız? Aşağıdaki test sahip olduğunuz kişisel özellikler, tutumlar, değerler, güdüler ve ilgileri karakterize etmektedir. Ayrıca yüksek yaratıcı kişiliğinizi belirlemenize yardımcı olacaktır. Bu seçeneklerin doğru veya yanlış cevabı yoktur. Her bir ifade için size en yakın seçeneği işaretleyiniz. Vereceğiniz samimi cevaplar için şimdiden teşekkür ederim.

Sıra No	YARATICILIK ÖLÇEĞİ SEÇENEKLER	Katılıyor	Kararsız	Katılmıyor
1	Belirli bir problemi çözerken her zaman doğru işlemleri takip ettiğim konusunda büyük ölçüde emin olarak çalışırım			
2	Cevabını alamayacağımı düşündüğüm soruları sormak zaman kaybıdır			
3	Bir problemi çözerken bir işe yoğunlaşmam diğer insanların çoğundan daha düşük düzeydedir			
4	Problem çözmek için adım adım mantıklı basamakların en iyi yöntem olduğuna inanırım			
5	Grup çalışmalarında, bazen fikrimi sesli söyleyerek diğerlerinin sözünü keserim			
6	Zamanımın çoğunu başkalarının benim hakkımdaki düşünceleri düşünerek harcarım			
7	Benim için doğru olduğuna inandığım şeyleri yapmak, başkalarının onayını kazanmaya çalışmaktan çok daha önemlidir			
8	Olaylar karşısında kararsız görünen insanlara karşı saygımı yitiririm			

9	Diğer insanlardan daha çok, ilgilendiğim ve heyecan duyduğum şeylere gereksinim duyarım			
10	İçimden geçenleri nasıl kontrol altında tutacağımı bilirim			
11	Zamanımın çoğunu zor problemlerle uğraşarak geçirebilirim			
12	Bazen aşırı istekli olurum			
13	En iyi fikirlerimi özellikle belirli bir şeyle meşgul olmadığım zaman üretirim			
14	Bir sorunun çözümüne yaklaştığım zaman sezgilerime ve "doğruluk" veya "yanlışlık" hislerime güvenirim			
15	Problem çözümünde; problemi analiz ederken hızlı, topladığım bilgileri sentez ederken daha yavaş çalışırım			
16	Bazen kuralları ihlal ettiğim ve gerektiği gibi davranmadığım için eleştirilirim			
17	Koleksiyon hobisini severim			
18	Hayal alemine dalmak, çok önemli projelerimin ortaya çıkmasına neden olur			
19	Gerçekçi ve tarafsız insanları severim			
20	Eğer şimdiki mesleğim dışında iki tür meslekten birisini seçmek durumunda olsaydım kâşif yerine tıp doktoru olmayı tercih ederdim			
21	Benimle aynı sosyal sınıf ve meslek grubundan olan insanlarla daha kolay anlaşabilirim			
22	İleri düzeyde estetik			

	duyarlığa sahibim			
23	Hayatımı yüksek statü ve güç elde etmek için sürdürürüm			
24	Kararlarının çoğundan emin olan insanları severim			
25	Sorunların başarılı şekilde çözülmesinde ilhamın rolü yoktur			
26	Bir tartışmada, görüşümün bir bölümünden vazgeçmek zorunda kalsam da en büyük zevkim hemfikir olmadığım insanla arkadaşlık kurmaktır			
27	İnsanlara kabul ettirmek yeni fikirler üretmek oldukça ilgimi çeker			
28	Derin düşünmek için bir günümü yalnız başıma geçirmekten hoşlanırım			
29	Kendimi yetersiz hissettiğim işlerden kaçınmaya çalışırım			
30	Bir bilgiyi değerlendirirken bilginin kaynağı içeriğinden daha önemlidir			
31	Belirsiz ve tahmin edilemeyen durumlardan hoşlanmam			
32	"Önce iş sonra memnuniyet" kuralını uygulayan insanları severim			
33	Bence başkalarına gösterdiği saygıdan çok, insanın kendine olan saygısı önemlidir.			
34	Mükemmel olmak için uğraşan insanların çok zeki olmadığını düşünürüm			
35	Grup halinde çalışmayı tek başına çalışmaya tercih ederim			
36	Başkalarını etkilemem			

	gereken işleri severim			
37	Yaşamımda karşılaştığım çoğu problem doğru veya yanlış çözümü olmayan sorunlardır			
38	Her şey için bir yere sahip olmak ve her şeyin yerinde olması benim için önemlidir			
39	Tuhaf ve sıra dışı kelimeler kullanan yazarlar sadece gösteriş meraklısıdır			
40	Aşağıdaki kelimeler insanları tanımlamak için kullanılan bir listedir. Sizi en iyi tanımlayan 10 kelimeyi işaretleyerek seçiniz.			

Aşağıdaki tabloda yer alan kelimelerden sizi en iyi tanımlayan 10 tanesini, karşısına (X) işareti yazarak işaretleyiniz.

Sıra	SEÇENEKLER	X	Sıra	SEÇENEKLER	X
1	Enerjik		28	Uyanık	
2	İkna edici		29	Tuhaf	
3	Dikkatli		30	Düzenli	
4	Revaçta olan		31	Duygusuz	
5	Özgüveni olan		32	Mantıklı düşünen	
6	Sebatlı		33	Anlayışlı	
7	Orijinal		34	Dinamik	
8	Tedbirli		35	Kendini isteyen	
9	Prensipli		36	Nezaketli	
10	Becerikli		37	Cesur	
11	Bencil		38	Verimli	
12	Bağımsız		39	Yardımseser	
13	Sert		40	Sezgili	
14	Kehanet sahibi		41	Hızlı	
15	Resmi		42	İyi huylu	

16	Gayri resmi	43	Esaslı
17	Kendini işine adanmış	44	Düşüncesiz
18	İleri görüşlü	45	Kararlı
19	Gerçeklere dayanan	46	Gerçekçi
20	Açık fikirli	47	Alçakgönüllü
21	Çok anlayışlı	48	İstekli
22	Utangaç	49	Dalgin
23	Tutkulu	50	Esnek
24	Yenilikçi	51	Girişken
25	Dengeli	52	Sevilen
26	Meraklı	53	Huzursuz
27	Pratik	54	Çekingen

EK III: Yaratıcılık Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Puan Değerleri

Madde No	CEVAP SEÇENEKLERİ		
	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
1	0	1	2
2	0	1	2
3	4	1	0
4	-2	0	3
5	2	1	0
6	-1	0	3
7	3	0	-1
8	0	1	2
9	3	0	-1
10	1	0	3
11	4	1	0
12	3	0	-1
13	2	1	0
14	4	0	-2
15	-1	0	2
16	2	1	0

17	0	1	2
18	3	0	-1
19	0	1	2
20	0	1	2
21	0	1	2
22	3	0	1
23	0	1	2
24	-1	0	2
25	0	1	3
26	-1	0	2
27	2	1	0
28	2	0	-1
29	0	1	2
30	-2	0	3
31	0	1	2
32	0	1	2
33	3	0	-1
34	-1	0	2
35	0	1	2
36	1	2	3
37	2	1	0
38	0	2	2
39	-1	0	2

Sıra	SEÇENEKLER	X	Sıra	SEÇENEKLER	X
1	Enerjik	2	28	Uyanık	1
2	İkna edici	0	29	Tuhaf	2
3	Dikkatli	2	30	Düzenli	0
4	Revaçta olan	0	31	Duygusuz	0
5	Özgüveni olan	1	32	Mantıklı düşünen	0
6	Sebatlı	2	33	Anlayışlı	0
7	Orijinal	2	34	Dinamik	2
8	Tedbirli	0	35	Kendini	2

				isteyen	
9	Prensipli	0	36	Nezaketli	0
10	Becerikli	2	37	Cesur	2
11	Bencil	0	38	Verimli	0
12	Bağımsız	2	39	Yardımsaver	0
13	Sert	0	40	Sezgili	2
14	Kehanet sahibi	0	41	Hızlı	0
15	Resmi	0	42	İyi huylu	0
16	Gayri resmi	1	43	Esaslı	1
17	Kendini işine adamış	2	44	Düşüncesiz	0
18	İleri görüşlü	1	45	Kararlı	1
19	Gerçeklere dayanan	0	46	Gerçekçi	0
20	Açık fikirli	1	47	Alçakgönüllü	0
21	Çok anlayışlı	0	48	İstekli	2
22	Utangaç	0	49	Dalgın	0
23	Tutkulu	2	50	Esnek	2
24	Yenilikçi	2	51	Girişken	0
25	Dengeli	0	52	Sevilen	0
26	Meraklı	0	53	Huzursuz	1
27	Pratik	0	54	Çekingem	0